

VUONNA 2022 VALTTI-OHJELMAAN OSALLISTUNEIDEN PERHEIDEN PALAUTE

Koonnut Heidi Leppä, tutkija, Likes, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

1 KYSELYYN VASTANNEIDEN TAUSTATIEDOT

Tässä raportissa kuvataan Valtti-ohjelman tuloksia niiden perheiden näkökulmasta, jotka vastasivat palautekyselyyn vuonna 2022. Valtti-ohjelmaan haki mukaan yhteensä 190 lasta ja nuorta. Heistä 160:lle löydettiin oma Valtti. Perheistä 138 otti Valtin vastaan ja osallistui Valtti-ohjelmaan. Valtti-ohjelmaan osallistuneista palautekyselyyn vastasi yhteensä 103 perhettä, joten kyselyn vastausprosentti oli 75 %.

Palautekyselyyn vastanneiden Valtti-ohjelmaan osallistuneiden lasten ja nuorten keski-ikä oli 12 vuotta (6–24) ja vastaajista suurin osa (70 %) ilmoitti olevansa poikia. Osallistujien toimintakykyä kartoitettiin Valtti-ohjelman hakuvaiheessa kysymällä koettuja vaikeuksia toimintakyvyn eri osa-alueilla (Taulukko 1). Edellisten vuosien tapaan Valtti-ohjelmaan osallistuneet raportoivat eniten vaikeuksia ystävien saamisessa, asioiden oppimisessa, muutosten hyväksymisessä omiin rutiineihin oman käytöksen kontrolloimisessa ja keskittymisessä. Vähiten vaikeuksia koettiin kävelemisessä, näkemisessä, ja kuulemisessa.

Taulukko 1. Palautekyselyyn vastanneiden toimintakyky. Järjestetty erittäin vaikeaa –raportoineiden mukaan (n = 103).

Toimintakyvyn osa-alue	Ei vaikeaa	Lievästi vaikeaa	Erittäin vaikeaa	Ei onnistu lainkaan
Saada ystäviä	18 %	40 %	39 %	3 %
Oppia asioita	22 %	49 %	29 %	0 %
Hyväksyä muutoksia omiin rutiineihin	19 %	53 %	27 %	1 %
Kontrolloida omaa käyttäytymistä	30 %	45 %	23 %	2 %
Keskittyä, vaikka tehtävä olisi mieleinen	22 %	55 %	22 %	1 %
Huolehtia itsestä, kuten syöminen ja pukeutuminen	29 %	53 %	15 %	3 %

Tulla ymmärretyksi, kun puhuu	39 %	41 %	12 %	8 %
Muistaa asioita	36 %	52 %	11 %	1 %
Kävellä 100 metriä, vaikka käyttäisi apuvälinettä	80 %	9 %	7 %	4 %
Nähdä, vaikka käyttää silmälaseja	79 %	11 %	5 %	5 %
Kuulla puhetta, vaikka käyttää kuulolaitetta	93 %	6 %	0 %	1 %

Verrattaessa aiempiin vuosiin, Valtti-ohjelman palautekyselyyn vastanneiden toimintakyky ei ole muuttunut merkittävästi (Taulukko 2).

Taulukko 2. Valtti-ohjelman palautekyselyyn vastanneiden osallistujien toimintakyky vuosina 2018, 2019, 2020, 2021 ja 2022. Prosenttiosuudet kertovat, kuinka moni vastaajista raportoi vähän vaikeuksia, paljon vaikeuksia tai ei pysty ollenkaan.

Toimintakyvyn osa-alue	2018, N = 126	2019, N = 102	2020, N = 62	2021, N = 102	2022, N = 103
Näkeminen	19 %	16 %	19 %	13 %	21 %
Kuuleminen	5 %	7 %	11 %	7 %	7 %
Käveleminen	19 %	11 %	21 %	17 %	20 %
Keskittyminen	82 %	76 %	70 %	76 %	78 %
Itsestä huolehtiminen	74 %	80 %	67 %	71 %	71 %
Kommunikointi	61 %	64 %	64 %	68 %	61 %

2 VALTTI-OHJELMAN TOTEUTUMINEN

Palautekyselyyn vastanneista 86 % oli suorittanut Valtti-ohjelman loppuun, 7 % ilmoitti, että kokeilut jatkuvat vielä ja 7 % raportoi, että Valtti-ohjelma oli heidän kohdallaan keskeytynyt. Yleisimpiä syitä Valtti-ohjelman keskeytymiselle olivat: kokeilukertojen sovittaminen Valtti-ohjaajan kanssa ei onnistunut tai osallistujalle ei löytynyt sopivia harrastuskokeiluita. Perheiden palautteiden mukaan

Valtti-ohjaaja oli järjestänyt alkutapaamisen edellisten vuosien tapaan lähes aina (93 %), ja lopputapaaminen oli järjestetty yli puolelle osallistujista (68 %).

2.1 Liikuntakokeiluiden toteutuminen ja kulut

Kaikkiaan harrastekokeiluja oli järjestetty yhteensä 273 kokeilua. Lapset ja nuoret olivat käyneet useimmiten kokeilemassa kolmea (27 %) tai neljää (49 %) eri harrastusta. Yleisimmin kokeiltuja lajeja olivat jalkapallo, uinti, keilaus, salibandy, erilaiset liikuntakerhot, sulkapallo, kiipeily, tanssi, ja koripallo (Taulukko 3). Lajivalikoima oli tänäkin vuonna erittäin laaja, sillä kaikkiaan Valtti-ohjelman aikana oli kokeiltu yhteensä 48 erilaista lajia.

Taulukko 3. Valtti-ohjelman aikana kokeillut lajit vuonna 2022.

Harrastus	N
Jalkapallo	23
Uinti	22
Keilaus	20
Salibandy	20
Liikuntakerho, jumppa	17
Sulkapallo	16
Kiipeily	13
Tanssi	13
Koripallo	12
Ratsastus	11
Yleisurheilu	11
Parkour	9
Sirkus	8
Trampoliini-, seikkailu- tai liikuntapuisto	7
Jousiammunta	6
Judo	6
Kuntosali	6
Partio	5
Jääkiekko tai kelkkajääkiekko	4
Cheerleading	3
Luonnossa liikkuminen, retkeily	3
Taekwondo	3
Capoiera	2
Karate	2
Kuntopyöräily	2
Miekkailu, pehmomiekkailu	2
Nyrkkeily	2
Padel	2
Pyöräily	2
Pöytätennis	2
Tennis	2

Baletti	1
Crossfit	1
Curling	1
Geokätköily	1
Golf	1
Ilma-akrobatia	1
Kalastus	1
Maalipallo	1
Megazone	1
Minigolf	1
Pesäpallo	1
Pilates	1
Skeittaus	1
Suunnistus	1
Taitoluistelu	1
Telinevoimistelu	1
Voimistelu	1

Noin puolelle vastaajista oli tullut kuluja sisäänpääsy- ja osallistumismaksuista, keskimäärin 21 € /osallistuja (Taulukko 4). Välinekuluja raportoi ainoastaan seitsemän vastaajaa.

Taulukko 4. Valtti-ohjelman kulut kategorioittain vuonna 2022.

	N	ka	Min-max
Sisäänpääsy – tai osallistumismaksut	53	21 €	3–180 €
Kuljetukset	72	24 €	3–150 €
Välineet	7	5 €	3–120 €

2.2 Liikkumisen määrä ja harrastuksen löytäminen

Suurin osa vastaajista raportoi, että heidän liikkumisensa määrä oli lisääntynyt paljon (7 %) tai jonkin verran (47 %) Valtti-ohjelman jälkeen verrattuna kevääseen, jolloin he hakivat mukaan Valtti-ohjelmaan (Taulukko 5).

Taulukko 5. Jos vertaat viime kevättä, jolloin hait mukaan Valtti-ohjelmaan, ja tätä syksyä, onko liikkumisesi määrä (esim. koulumatkat, vapaa-ajan liikunta, koululiikuntaan osallistuminen) mielestäsi...? (n = 103).

	%
Lisääntynyt paljon	7
Lisääntynyt jonkin verran	47
Pysynyt samana	39
Vähentynyt jonkin verran	1
Vähentynyt paljon	1
En osaa sanoa	6

Vastaajista 50 % kertoi löytäneensä Valtti-ohjelman avulla harrastuksen, jota on jatkanut säännöllisesti. Löydetty harrastukset olivat edellisvuosien tapaan keskenään hyvin erilaisia, mutta suosituimpia harrastuksia olivat uinti, jalkapallo, keilaus, salibandy, sulkapallo, frisbeegolf, parkour ja erilaiset liikuntakerhot (Taulukko 6). Lisäksi 66 % vastaajista raportoi saaneensa Valtti-ohjelman avulla ideoita tai mahdollisen harrastuksen, jonka voi aloittaa myöhemmin.

Taulukko 6. Valtti-ohjelman aikana löydetty harrastukset ja harrastamisen useus.

Harrastus	Kuinka usein harrastat?		
	Harvemmin kuin kerran viikossa	1–2 kertaa viikossa	3 kertaa viikossa tai useammin
Uinti	2	5	1
Jalkapallo	0	7	0
Keilaus	6	1	0
Salibandy	3	3	0
Sulkapallo	2	4	0
Frisbeegolf	3	2	0
Parkour	1	4	0
Liikuntakerho	1	3	0
Koripallo	1	1	1
Tanssi	1	2	0
Yleisurheilu	0	1	1
Jousiammunta, ammunta	1	1	0
Kiipeily	1	1	0
Jääkiekko tai kelkkajääkiekko	1	1	0
Judo	0	2	0
Trampoliini-, seikkailu- tai liikuntapuisto	1	1	0
Sirkus	1	1	0

Nyrkkeily	0	2	0
Kuntosali	0	1	0
Tennis	1	0	0
Voimistelu	1	0	0
Taekwondo	0	1	0
Partio	0	1	0
Crossfit	0	1	0
Pehmomiekkailu	0	1	0

2.3 Harrastuksen löytymistä edistäneet ja estäneet tekijät

Harrastuksen löytymistä edistäneitä tekijöitä kysyttiin osallistujilta, jotka olivat löytäneet liikuntaharrastuksen Valtti-ohjelman aikana. Tärkeimmiksi harrastuksen löytymistä edistäneiksi tekijöiksi nousivat vuonna 2022 seuraavat väittämät: minulla on aikaa liikunnalle, sain vaikuttaa itse harrastusvalintaan ja huomasin, että pärjään ja pystyn (Taulukko 7).

Taulukko 7. Harrastuksen löytymistä edistäneet tekijät (n = 46).

	Täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä	Ei eri eikä samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä tai täysin eri mieltä
Minulla on aikaa liikunnalle	98 %	2 %	0 %
Sain vaikuttaa itse harrastusvalintaan.	96 %	4 %	0 %
Huomasin, että pärjään ja pystyn.	96 %	4 %	0 %
Liikunnan harrastaminen on hauskaa.	96 %	2 %	2 %
Harrastuksessa on hyvä ohjaaja.	94 %	4 %	2 %
Pääsin mukavaan porukkaan harrastamaan.	84 %	10 %	6 %
Liikuntaharrastus löytyi läheltä.	70 %	12 %	18 %
Sain sopivat kuljetuspalvelut harrastuspaikalle.	51 %	33 %	16 %
Löysin hyvän avustajan, joka jatkaa harrastusta kanssani.	30 %	32 %	38 %
Löysin kaverin, jonka kanssa voin käydä liikkumassa.	22 %	28 %	50 %
Löysin hyvän apuvälineen liikuntaharrastuksen tueksi.	17 %	37 %	46 %
Pystyn kulkemaan itsenäisesti harrastuspaikalle.	16 %	10 %	74 %

Harrastuksen löytymistä estäneitä tekijöitä kysyttiin puolestaan osallistujilta, jotka eivät olleet löytäneet harrastusta Valtti-ohjelman aikana (n = 51). Vuonna 2022 yleisimmiksi harrastuksen löytymistä estäneiksi tekijöiksi nousivat liikkumiskaverin tai avustajan puute. Lisäksi edellisvuosien

tapaan kuljetushaasteet ja sopivan ryhmän puute hankaloittivat harrastuksen löytymistä. (Taulukko 8).

Taulukko 8. Harrastuksen löytymistä estäneet tekijät (n = 51).

	Täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä	Ei eri eikä samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä tai täysin eri mieltä
Minulla ei ole kaveria, jonka kanssa käydä liikkumassa.	70 %	10 %	20 %
Minulla ei ole avustajaa, joka voisi jatkaa harrastusta kanssani.	62 %	14 %	24 %
En löytänyt sopivaa ryhmää.	61 %	21 %	18 %
En pysty kulkemaan itsenäisesti harrastuspaikalle.	58 %	18 %	24 %
Minulla ei ole kuljetuspalvelua harrastuspaikalle.	48 %	10 %	42 %
En tiedä, mitä voisin harrastaa.	39 %	20 %	41 %
Koen, että en pärjää tai pysty.	39 %	18 %	43 %
Liikuntaharrastus on liian kaukana kodistani.	34 %	28 %	38 %
En löytänyt soveltuvia apuvälineitä liikuntaharrastuksen tueksi.	10 %	23 %	67 %
Koin epäonnistumisia Valtti-ohjelman aikana.	10 %	21 %	69 %
En päässyt vaikuttamaan harrastuskokeiluihin.	10 %	20 %	70 %
Haluamaani liikuntapaikkaan ei ole esteetöntä pääsyä.	8 %	27 %	65 %
Kokeilemissani lajeissa ei ollut hyvää ohjaajaa.	6 %	22 %	72 %
En pidä liikunnasta	4 %	12 %	84 %
Minulla ei ole aikaa liikuntaan.	0 %	25 %	75 %

3 PERHEIDEN ARVIO VALTTI-OHJAAJAN TOIMINNASTA JA VALTTI-OHJELMASTA YLEISESTI

Suurin osa (79 %) Valtti-ohjelmaan osallistuneista suosittelee Valtti-ohjelmaa myös muille. (Taulukko 9). Vastaaajista 56 % hakisi uudelleen mukaan Valtti-ohjelmaan.

Taulukko 9. Valtti-ohjelman kokonaisarviointi vuonna 2022 (n = 102).

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei eri eikä samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä tai täysin eri mieltä
Suosittelen Valtti-ohjelmaa muille.	79 %	13 %	2 %	6 %
Harrastekokeilujen maksut olivat sopivia perheelleni.	77 %	14 %	9 %	0 %
Valtti-ohjelman ajankohta oli sopiva perheelleni.	61 %	28 %	2 %	9 %
Aikataulujen yhteensovittaminen Valtin kanssa sujui hyvin.	56 %	24 %	8 %	12 %
Hakisin uudelleen mukaan Valtti-ohjelmaan.	56 %	21 %	17 %	7 %
Valtti-ohjelman kokonaiskesto oli sopiva.	47 %	28 %	8 %	18 %
Valtti toi lisäideoita nykyisen harrastustarjontani monipuolistamiseksi.	43 %	34 %	14 %	9 %
Valtti innosti koko perhettä yhteiseen liikkumiseen	22 %	24 %	26 %	28 %

7 AVOIN PALAUTE

Avoimista palautteista kävi ilmi, että Valtti-ohjelma oli jälleen useimmiten koettu tarpeelliseksi tukemaan liikuntaharrastuksen löytymistä. Edellisvuosien tapaan Valtti-ohjaajan toiminnalla ja aktiivisuudella koettiin olevan suuri merkitys harrastuskokeiluiden onnistumisessa. Useimmiten vastaajat olivat tyytyväisiä Valtti-ohjaajien toimintaan ja kokivat sen tärkeäksi.

Valtti-ohjelman ohjaaja oli huippu hyvä ja kiva. Täsmällinen, hoiti kaikki sovitusti ja ajallaan. Osasi heittäytyä down pojan mukaan kaveriksi ja ohjaajaksi, otti hänet huomioon vaikka poika ei osaa puhua ja kommunikointi vaikeaa. Täydet pisteet, hienosti hoidetusta hommasta!

Valtti-ohjaaja oli sopiva pari lapseni kanssa, rauhallinen innostava tyyppi. Häneltä tuli hyviä ehdotuksia kokeilukerroille ja hän auttoi lapseni hakemisessa kävellen harrastuspaikalle kesken työpäivän.

Iso kiitos kivasta kokemuksesta! Valtit oli mukavia ja kannustavia. Osasi ottaa lapsen hyvin mukaan ja kannustaa liikkumisen. Tykättiin kovasti!

Oli tosi mukavat valtit, jotka sinnikkäästi etsivät lapselle kivat kokeilulajit - laji ja aikataulutoiveita kunnioittaen. Itse vanhempana en olisi saanut tätä aikaiseksi ja lapsi on todella innostunut.

Oli mahtavaa. Pojalla on nyt tärkeä ja oma harrastus. Kiitos Valtit!

Ohjaajat loistavia tyyppejä, ottivat lapsen tarpeet huomioon. Etsivät ja löysivät ryhmiä / lajeja lapselle. EU avustajakortista oli apua sisäänpääsy maksuissa.

Ohjaaja oli kaikinpuolin loistava. Nuoresta iästä huolimatta ihana ihminen, joka osasi suunnitella ohjelmaa ja harrastetarjontaa lapsen tarpeiden huomioiden. Suurkiitos ohjaajalle!

Meidän valtit oli ihan huipputyyppejä, osasivat huomioida lapsen erityisyyden. Lisäksi heittäytyivät itse mukaan täysillä, koska lapsen vaikeaa toimia saman ikäisten kanssa (sosiaaliset taidot). Kiitos että olitte; aikuisen kanssa lapsi tykkäsi touhata, ja haluaisi vieläkin jatkaa heidän kanssaan tekemistä :)

Lapsi oli innolla mukana jokaisessa liikuntakokeilussa ja Valtti-parin kanssa asiat sujui hyvin ja mutkattomasti.

Aivan mahtavat fysioterapia opiskelijat pojallani Valteina, mukavia, rentoja, hyvin huomioivat nepsylapsen, kiitos paljon

Aivan ihanat Valtit ja tosi hieno kokemus kokonaisuudessaan! Kiitos paljon kaikille järjestäjille ja ihanille Valteille!

Ihana ohjaaja ja vanhempia helpotti kun ammattilainen etsi harrastukset. Lisäksi jätkä otti harrastukset paremmin vieraalta vastaan kuin vanhemmilta.

Hyvä, kun löytyi nuorelle sopivan tasoisen harrastus, jota voi toivon mukaan harrastaa monta vuotta vielä eteenpäin. Nuoren mielestä valtit olivat kivoja. En olisi äitini itse jaksanut tai ylipäättäen löytänyt näitä harrasteryhmiä, joita käytiin kokeilemassa.

Hieno mahdollisuus kokeilla uusia harrastuksia, ja nähdä, että erityislapsikin voi kokeilla lähes mitä vain. Ja tässä kokeilussa se mahtava juttu, että yhteydenotot harrastuspuoleen hoiti Valtti-

ohjaaja, eikä vanhemman tarvinnut itse näitä tehdä. Saatiin myös valmiita yhteystietovinkkejä tulevaisuuden harrastuksille.

Valtti oli hyvä avustaja. Lapsi otettiin hyvin vastaan eri ryhmissä. Kiva kun on tällaista kokeiluja. Ja toivottavasti olisi jatkossa enemmän ryhmiä myös erityisillä.

Ulkopuolisen ja tässä tapauksessa vielä miespuolisen ohjaajalta saama apu oli myös hyvä. Äiti ei se paras murrosikäiselle ” kaveriksi”. Ja vanhempana näköjään ylisuojeleva ja liian varovainen...nuori pystyy enempään.

Loistava konsepti, tarjota liikunnan/terveydenhuollon opiskelijoille kurssisuorituksena tällainen kurssi. Varmasti lisää opiskelijoiden konkreettista tiedostamista kuinka moni lapsi/nuori tarvitsee tukea osallisuuteen eri liikuntaharrastusten parissa. Samalla opiskelijat pääsevät konkreettisesti miettimään ja samalla pistämään käytäntöön sovellettua liikuntataidon kehitystä. Lapseni valttiohjaajat ottivat hänet hyvin huomioon ja tahtoivat parhaansa mukaan tukea ja edistää hänen osallisuutta eri harrastuskokeilukäynneillä. Valttikokemus lapsen ja valtti-ohjaajien kanssa onnistui muodostamaan aidon ja välittävän vuorovaikutussuhteen.

Lapsemme oli valtti hankkeesta tosi innoissaan ja odotti kovasti valttien tapaamista. Valtit toimivat lapsen kanssa hienosti ja olivat innostavia pojan tavatessaan. Molemmat olivat tosi rentoja ja kivoja, tapaamisista jäi hyvä mieli lapsellemme.

Perheillä saattaa olla suuret odotukset ja toiveet Valtti-ohjelmaa kohtaan, joten myös Valttien toiminnalta odotetaan paljon. Osalle perheistä tuli tunne, että Valtti-ohjaajat olivat enemmän kiinnostuneita opintopisteistään kuin liikuntaharrastuksen löytymisestä lapselle tai nuorelle. Osa perheistä koki, että Valtit olisivat saaneet ottaa aktiivisemmän ja aloitteellisemmän roolin Valtti-ohjelman vetämisestä. Valtti-ohjelman toteuttaminen vaatii opiskelijoilta aikaa, pitkäjänteisyyttä ja sitoutumista.

Valttiohjaaja tapasi lapsen ja minut kerran. Olimme miettineet kivoja lajeja ja lapsi oli innoissaan. Ohjaajasta ei kuitenkaan enää kuulunut mitään ja hän ei vastannut viesteihin. Lapsi oli pettynyt ja luuli että hänessä oli vikaa.

Valtit olivat ideaköyhiä ja aikataulujen yhteensovittaminen vaikeaa. Tuli tunne, että heille oli tärkeintä (ja kiire) saada tästä valttitoiminnasta opintopisteet plakkariin. Ystävällisiä ja iloisia olivat, mutta heidän oli vaikeaa ymmärtää, että vaikeavammaisuuden ja norminuoren välillä on myös henkilöitä.

Toinen ohjaajista katosi alkumetreillä ja toinen ohjaaja jäi yksin. Ohjaaja teki kyllä varmasti parhaansa, mutta ei yrittänyt ottaa lapseen kontaktia ja oli hyvin hiljainen, ei juuri puhunut mitään. Tämä vaikutti kyllä suuresti lapsen motivaatioon tulla kokeilemaan uusia lajeja, kun kontakti ohjaajaan oli olematon eikä sitä kautta saanut tsemppiä.

Pääsimme Startti-tapahtumassa tapaamaan lapsen Valtin. Hän ei kuitenkaan vaikuttanut innostuneelta Startti-tapahtumassa... Valtti ei ottanut meihin yhteyttä pitkään aikaan Startin jälkeen. Lopulta Valtti tarjosi yhtä ainoaa harrastuskokeilua. Se aikataulu ei sopinut meille mitenkään. Tämän jälkeen emme kuulleet Valtista enää mitään. Valtti-ohjelma oli suuri pettymys perheellemme. Lapsemme haluaisi päästä mukaan uudelleen, jos saisi innostuneemman ja hänestä oikeasti kiinnostuneen Valtin.

Ohjelmasta jäi ikävä tunne, että lapsi oli valtteja ja heidän opintojaan varten, eikä valtit lasta varten. Lapsella oli kaksi valttia, joista kumpikin tapasi lapsen vain yhden ainoan kerran koko aikana. Lapselle tuntuikin olevan erityisen vaikeaa löytää yhtään harrastusta ja ryhmää. Ensimmäinen valteista oli aktiivisempi ja innostuneempi, jälkimmäinen valtti ei tainnut edes koskea lapseen koko harrastuskokeilun aikana. Oli täysin äidin vastuulla ohjata ja keksiä tekemistä harrastuskokeilussa, johon olimme selvästi tulleet siksi, että valtti saa siitä suorituksen papereihinsa. Lisäksi ko. valtti alleviivasi tällä ensimmäisellä ja ainoalla tapaamisellaan lapsen kanssa, että se on myös viimeinen, koska he ovat saaneet luvan opettajaltaan lopettaa kahden harrastuskokeilun jälkeen. Mitään keskustelua lapsen näkökulmasta ei käyty.

Ohjaaja oli mukava mutta hyvin passiivinen. Hän ei ollut aloitteellinen tapaamisten järjestämisessä eikä etsinyt ryhmiä tai paikkoja, vaikka niistä oli puhuttu.

Fysioterapeuttiopiskelijoilla, jotka pyörittivät meillä Valtti-ohjelmaa, ei ollut tarpeeksi valmiutta hoitaa tehtävää. Liian paljon myös vaihtuvia ihmisiä erityislapsella (lähes joka kerta eri Valttiohjaaja)

Mielestämme valttien pitäisi olla ehdottomasti mukana ensimmäisessä kick off-tilaisuudessa jossa tutustutaan lapseen/nuoreen jonka kanssa on tarkoitus yhdessä touhuta. Meidän tapauksessa kumpikaan valteista ei ollut paikalla ja homma meni siinä kohtaa jo hiukan metsään. Näimme toisen valteista jo seuraavalla viikolla, mutta emme molempia ikinä yhtä aikaan, mielestäni sekin olisi ollut tärkeää. Ihan jo senkin takia, että erityislapsi tarvitsee ennakointia ja haluaa kasvot ihmiselle, kenen kanssa toimii. Valtit ehkä vähän arkailivat aluksi harrastusten etsimisessä. Ehkä koska heillä ei ollut käsitystä lapsen kyvystä osallistua harrastuksiin, koska eivät olleet seuraamassa lapsen liikkumista kick offissa. Olisimme toivoneet enemmän oma-aloitteisuutta ja aktiivisuutta harrastuskokeilujen järjestämisessä. Jouduimme monesti kyselemään, miten kokeilujen järjestely etenee ja kehoitimme olemaan aktiivisempia ja soittelemaan paikkoihin, että pysyisimme jotenkin aikataulussa. Koimme, että sitoutuminen Valtin tehtävään ei ollut ihan 100 %, oli paljon muitakin tärkeämpiä tehtäviä kuin tämä. Mikä on varmasti totta nuoren opiskelijan elämässä.

Perheiden palautteista nousi myös kehitysehdotuksia Valtti-ohjelman parantamiseksi. Kehitysehdotukset liittyivät useimmiten Valtti-ohjelman ajankohtaan ja kokeilukertojen määrään. Perheet toivoivat, että harrastekokeiluja olisi ollut enemmän. Osa vastaajista myös toivoi, että palautekyselyn tietoja hyödynnetään myös paikkakuntien soveltavan liikunnan tilanteen parantamisessa. Toiveita tuli myös Valtti-ohjaajien sitouttamiseen ja tukeen liittyen.

Tämä syksyyn painottuva ajankohta ainakin meille tuotti vähän päänvaivaa. Silloin alkaa moni asia.. koulu ja jo olemassa olevat harrastukset. Ja kun meidän laji, pyöräily, vielä olisi ollut kevätpainotteisena ”onnistuneempi” jatkon kannalta. Valtti kertoja voisi olla vaikka enemmänkin.

Valttikokeilu/ajanjakso oli liian kiinni opiskelijoiden kurssisuorituksen aikataulussa, jonka syystä kokeiluiden kanssa oli kiire ja se samalla kavensi mahdollisuuksia, mitä lajeja päästiin kokeilemaan. Tämä seikka herättää ison ja vakavan kysymyksen, kenelle tämä valtti-kokeilu on oikeastaan kohdennettu: pääosaksi opiskelijoille, jotka saavat kurssista tärkeitä opintopisteitä ja jossa valttikokelas, eli lapsi on oikeastaan toissijainen? ottaisin tämän näkökulman vakavasti pohdintaa kun tulevia valttijaksoja lähдете suunnittelemaan. Koska valtti-kokeilu on äärimmäisen tärkeä lapsille, joille jo muutenkin liikkuminen ja liikunnanharrastus ei ole niin helppoa aloittaa heidän erityistarpeiden takia, olisiko mahdollista että opiskelijat saisivat tästä kurssista enemmän opintopisteitä/rahaa, jotta heidän motivaatio ja sitoutuminen kurssiin olisi kestävämpää.

Toivottavasti myös tämän hankkeen avulla keräätte dataa ja olette aktiivisesti yhteydessä osallistuneiden valttikokelaiden asuinkuntien paikallisiin liikuntajärjestöihin yhteydessä, millä tavalla siellä voidaan edistää ja tukea monipuolista liikuntakenttää, missä ei rajata erityisliikkuja omiin karsinoihin, vaan edistettäisiin yhteisiä liikuntamuotoja.

Ohjelma oli tosi ihana ja lapsi piti tästä kovasti! Ohjelma olisi voinut mielestäni kestää kauemminkin (esim vuoden ajan), jolloin olisimme päässeet kokeilemaan myös kesä/talvilajeja.

Kiitos ohjelman järjestämisestä!

Jatkossa kannattaa painottaa valteiksi lähteville tehtävään sitoutumisen tärkeyttä. Tämä korostuu varsinkin, kun on kyseessä erityislapsi. Aikataulujen sovittaminen valttien kanssa oli hankalaa. Perheen arki on kiireistä. Emme pysty päivän tai parin varoitusajalla muuttamaan koko perheen ohjelmaa, koska on toinenkin lapsi ja työt. Olisimme toivoneet, että valtit olisivat suunnitelleet käynnit pidemmälle aikavälille eikä niin että sopiiko ylihuomenna. Tällä kertaa lapsemme osalta valttihomma jäi vaillinaiseksi, mutta siltikin sanoisin, että tämä on varmasti hyvä tapa löytää harrastus, kun kaikki palaset lokahtaa kohdalleen.

Kick off-tilaisuus oli sekava. Selkeä johtaja puuttui, Valtit olivat valmistautumattomia. Lapsen oma ohjaaja ei ollut paikalla ja jäimme täysin oman onnemme nojaan. Ikävä alku. Oma Valtti otti lopulta yhteyttä ja alkutapaaminen pidettiin kotona. Lapsi toivoi salibandyä ja tennistä. Salibandykokeilu ei koskaan toteutunut, koska ryhmää ei löytynyt kuulemma mistään. lapsi pettyi. Kävimme kaksi kertaa tenniksessä. Siinä lapsi pärjäsi hyvin, mutta ei kuitenkaan innostunut niin paljon, että aloittaisi uuden harrastuksen. Lisäksi tennis on aika kallis harrastus. Ryhmä oli kyllä sopiva ja pidämme sen mielessä, mikäli lapsi vielä innostuu. Kokeiluja ehti olla vain kaksi, koska Valtin aika loppui kesken ja hänellä taisi olla jonkintasoista uupumustakin. Jotenkin jäi tunne, että Valtti ei saanut ehkä tarpeeksi tukea etsiessään lapselle salibandyseuraa. Odotuksemme olivat melko suuret ja kieltämättä vähän petyimme tähän konseptiin. Valtit ovat kovin nuoria ja tarvitsisivat enemmän tukea. Nyt meille jäi tunne, että he vain suorittivat pakollista harjoitteluaan ja keräsivät opintopisteitä. Toivomme, että jatkossa tuette enemmän Valtteja ja autatte löytämään harrastuksia - siitähän tässä ohjelmassa on kysymys! Nyt nuoremme haaveilemaa harrastusta ei löytynyt ja liikuntaharrastus jäi aloittamatta. Valtit tuntuivat olevan vähän tuuliajolla etsintöjensä kanssa.

Kertojen määrä olisi voinut olla tuplasti enemmän

Kertoja olisi hyvä olla enemmän

Kaikki meni mukavasti. Liikuntakertoja olisi voinut olla vaikka enemmänkin. Todistus on vielä tulematta.

Ajankohta oli huono koska yksi viikko meni hukkaan syysloman takia. Ohjelma voisi olla pitempikin koska ennenkuin päästiin alkuun ja löydettiin mieleiset lajit (plus lomaviikko) oli mennyt jo puolet ajasta

Voisiko Paralympiakomitea järjestää yhdistyksille ja seuroille valmennusta/ohjausta erityislasten ohjaamisesta ja ylipäätään kohtaamisesta?

Aikataulut oli hankala saada sopimaan yhteen ja sitten vielä mahdollisen lajin joukkueen harjoitusten kanssa. Tämän vuoksi muutama kerta "jäi käyttämättä".

Vaikka lapsi käyttää liikkumiseen apuvälineitä, mieleistäni Valtti ohjaajien ei tarvitsisi etsiä pelkästään erityisryhmälle sopivia liikuntakokeiluita. Tämän vuoksi yksi urheilukokeilu jäi välistä, koska "sopivaa erityisryhmää lapsille" ei kuulema löytynyt. Kyseessä kuitenkin uinti ja lapsi olisi osannut kyllä uida, eli erityisuinti ei olisi edes ollut tarpeen. Koetin tämän Valtille tuoda ilmi, mutta joko en tarpeeksi selvästi tai ehkä Valtti ei vain halunnut itse uimaan :) Harrastuskokeilut olisi myös voinut suunnata enemmän lapsen asuinpaikkakunnalle, lähempänäkin olisi ollut liikuntapaikkoja. Keskustelulle ei varattu erillistä aikaa, muutamalla lauseella käytiin alku- ja loppupalautteet läpi; alkuun silloin kun oli yhteinen tapaaminen hallilla ja lopuksi viimeisen liikuntakokeilun jälkeen.